

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah

Velja za vse leto - \$6.00
Za pol leta - \$3.00
Za New York celo leto - \$7.00
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.

Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2876

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: CORTLANDT 2876

NO. 170. — ŠTEV. 170.

NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 22, 1925. — SREDA, 22. JULIJA 1925.

VOLUME XXXIII. — LETNIK XXXIII.

KONEC PROCESA V DAYTONU

Porota je spoznala profesorja Scopesa krivim, nar kar ga je sodnik obsodil na sto dolarjev kazni. Pred koncem obravnave so prišli na vrsto svetopisemski čudeži. — Darrow je zaslišal Wm. Bryana glede preroka Jonasa. — Ogromno število poslušalcev.

DAYTON, Tenn., 21. julija. — Danes ob pol-dvanajstih dopoldne je bila nenadoma zaključena obravnava proti profesorju Scopesu, ki je bil obtožen, da je kršil državno postavbo s tem, da je predaval učencem o evoluciji. Porotniki so se posvetovali komaj pet minut ter ga spoznali krivim. Sodnik ga je nato obsodil na sto dolarjev globe.

Zagovorniki so vložili priziv, vsled česar se bo vršila nadaljna razprava pred višjo inštanco.

Razvoji tik pred porotnim pravorekom so bili naslednji:

DAYTON, Tenn., 21. julija. — Glavni zagovornik Scopesa, Clarence Darrow iz Chicaga, se je že včeraj opravičil pri sodniku Raulstonu radi omalovaževanja sodišča. Oba sta si segla v roko, vsled česar je bilo disciplinarno postopanje proti zagovorniku ustavljeno.

Razprava se je vršila včeraj na trati pred sodnijskim poslopjem, kar se je sodnik Raulston bal, da ne morejo tla sodne dvorane še nadalje prenašati teže. Navzoča je bila velika ljudska množica, kajti prišli so številni iz drugih mest in krajev Tennessee-ja. To je bil tudi vzrok, da je bil deležen večkratnega avplavza ne Bryan, temveč Darrow.

Darrow je namreč poklical Williama Bryana na pričevalni stol ter ga zaslišal glede številnih mest v Bibliji in sicer potem, ko so prečitali izvide različnih znanstvenikov. Tudi včeraj niso smeli biti navzoči porotniki, in sodnik jim je ukazal, da se morajo toliko oddaljiti, da ne bodo ničesar slišali.

Darrow je napadel mesto za mestom v Bibliji. Bryan je izjavil, da veruje dobredno, da je živel prorok Jonas tri dni v trebuhu velike ribe. Veruje nadalje, da je Bog zaustavil solnce, da so mogli Židje nadaljevati z bitko in da je pred nekako 4200 leti, soglasno z Biblijo, zmešal Gospod jezik med narodi pri graditvi babilonskega stolpa.

Bryan je privolil v križno zaslišanje le pod pogojem, da bo smel nato na sličen način tudi on zaslišati Darrova, Malone-a in Haysa.

Bryan je rekel naprimer: — Verujem, da je Biblija inšpirirana. Ne vem pa, če je tisti, ki je bil inšpiriran, da jo piše, tudi vse razumel, kar je pisal.

Darrow: — Ali morete domnevati, da je oni, ki je pisal Biblijo pod inšpiracijo, vrjel, da se suče solnce krog zemlje, ne pa nasprotno?

Bryan: — Verujem, da je Vsemogočni inšpiriral Biblijo ter se je pri tem najbrž poslužil jezika, katerega je bilo mogoče razumeti, mesto jezika, katerega ni bilo mogoče razumeti, dokler ni bil rojen Darrow.

Izvide znanstvenikov se glase:

Dr. Fay Cooper Cole, antropolog vseučilišča v Chicagu: — Ustroj človeškega telesa je v številnih ozirih sličen ustroju raznih živali. Najbližje pridejo človeku opice in med obema ni opaziti razlike v vrsti, temveč le v stopnji razvoja.

Dr. Cutris, zoolog vseučilišča v Missouri

— Zgodovinsko dejstvo evolucije je dokazano. Znanosti ni treba ničesar prikrivati. Vabi ves svet, naj si ogleda te dokaze. Dokazi glede izvora človeka postajajo vsako leto jasnejši. Primerjalna anatomija, embriologija, fiziologija, zemljepisna porazdelitev, fosiliji in njih primerjanja z obstoječimi človeškimi plemeni pripovedujejo isto kot velja glede ostalega sveta.

Dr. Horatio Newman, zoolog na vseučilišču v Chicagu, pravi:

— Če je človek posebno bitje, ustvarjeno ločeno od ostalega živalskega sveta, potem se moramo

POGLED NA SODNO DVORANO V DAYTONU, KJER SE JE VRŠIL PROCES PROTI SCOPESU

UNDERWOOD & UNDERWOOD, N. Y.

Briand se strinja z nemško noto.

Francoski minister za zunanje zadeve je baje zadovoljen z odgovorom Nemčije. — Rekel je, da se je s tem varnostni dogovor približal za korak svojemu uresničenju. — Presenetil je naravnost francoski zunanji urad.

PARIZ, Francija, 21. julija. — Varnostni dogovor se je približal za en korak k svojemu uresničenju, — je rekel včeraj zvečer francoski minister za zunanje zadeve, Aristide Briand, ko je prečital nemško poslanico, katero mu je izročil ob petih popoldne nemški poslanik von Hoersch.

Diplomatična poslanica zunanjega ministra Stresemanna, ki pomenja odgovor na Briandov odgovor na Stresemannovo prvotno varnostno noto, je izzvala od Brianda komentar, "da ni po mojem osebnem mnenju ničesar v nemški poslanici kar bi preprečevalo zadovoljiv rezultat".

V poslanici ni ničesar, — pravi Briand, — kar bi delalo nemški vstop v Ligo narodov dvomljivim ali kar bi oslabilo obstoječe pogodbe, pri katerih vztrajajo Francozi.

Poslanica, ki bo objavljena šele danes, je presenetila francoski zunanji urad, ker je kazala tako malo znakov boja, katerega je moral izvajati z nemškimi nacijonisti glede njene vsebine.

Nemška rezervacija glede člena XVI. dogovora k Ligi narodov je najbrž točka, katero je treba premagati, ker se tiče pravice Francije, da pošlje čete preko Nemčije, da pomagajo Poljski, a zunanji urad je mnenja, da odpira že ton poslanice samposobi vrata k pogajanju.

Ker so angleški listi razpravljali o konferenci, ki naj bi se vršila oktobra meseca ter razpravljala o varnostnih razmerah, so zaznamovali v francoskih političnih krogih z veseljem, da se Stresemannova poslanica niti ne dotika te zadeve. Tudi ne skuša spraviti v stik izpraznjen Kolina in varnost.

res čuditi, da je ustroj njegovih notranjih organov tako zelo sličen ustroju višjih živali.

Ko je bila obravnava včeraj zvečer odgodena, je bil zastopnik obtožbe, generalni pravdnik Stewart, jako ogorčen ter rekel:

— Skušal sem ohraniti ta slučaj v notranjosti pametnih meja procesa. Do danes pa se mi to še ni posrečilo. Drugi imajo lahko svoje nazore glede svojih dolžnosti, a jaz imam svoje. Edina dolžnost, ki jo imam tukaj, je vzdržati obtožbo radi kršenja postave. Če je postalo sedaj iz procesa nekaj drugega, ni nobenega mesta več zame. Izvrševati moram drugod razne službene dolžnosti.

S tem je namignil, da se bo mogoče umaknil.

Splošna ofenziva proti Abdel Krimu.

Francoska armada je bila ojačena na dvesto tisoč mož. — Rifsko pleme ima velike izgube. Uvedenje splošne ofenzive proti Abdel Krimu.

FRANCOES, Maroko, 21. jul. Vsi naporji Abdel Krima so še vedno osredotočeni na zavzetje Feza. Francozi so precej uspešni ter so prizadeli rifskim vojakom velike izgube. V enem samem dnevu je baje imel nasprotnik dvesto mrtvih.

Vsled porazov se je dosti Rifcev vrnilo domov na svoje kmetije. Francozi so jim dali na razpolago municijo in orožje.

Francozi se pripravljajo na splošno ofenzivo proti Abdel Krimu.

EL ARAISH, Španski Maroko, 21. julija. — Francija pošilja neprestano nove čete na maroško bojišče.

12. julija je bilo v Maroku 130 tisoč francoskih vojakov, sedaj jih je pa že 200,000.

Amerikanci pri angleškem kralju.

LONDON, Anglija, 21. julija. — Danes je pogostil angleški kralj v Buckingham palači 6000 obiskovalcev. Med njimi je bilo sto Amerikancev.

Briand se bo v kratkem sestel z von Hoerschom, da skuša najti pot, kako bi se moglo premagati nemški odpor proti členu XVI. dogovora glede Lige narodov, da bo Nemčija lahko stopila v Ligo pred septembrskim zborovanjem.

LONDON, Anglija, 21. julija. Nemška varnostna poslanica, izročena angleški in francoski vladi, predlaga, konferenco sil v poskusu, da se doseže dogovor za trajno rešitev vprašanja razoroženja in varnosti meja v zapadni Evropi.

Če bo ta konferenca uspešna, predlaga baje poslanica, da naj se bolj natančno definira vojaško silo, dovoljeno Nemčiji na temelju versailleske mirovne pogodbe in da naj se olajša za Nemčijo pogoje za rensko okupacijo.

Japonska resno posvarila Kitajsko.

Dne 10. julija je bila izročena kitajski vladi tokijska poslanica "prijateljskega nasveta", naj kitajska zavaruje inozemce. — Povdarja se, da to velesile prijateljski razpoložene napram Kitajski.

Poroča Oland Russell.

TOKIO, Japonska, 21. julija. — "Danes je postalo znano, da je poslala Japonska Kitajski dne 10. julija "poslanico prijateljskega nasveta", ki je imela baje dosti opravka s pomirjenjem agitacije na Kitajskem za revizijo pogodb.

Japonski zunanji urad baje ni dajal na tehtnico besed, ko je posvaril Kitajsko, naj zopet uvede red v Šanghaju, zavaruje tujce ter izvede določbe pogodb.

Poslanica je dospela skoro istočasno z ugotovitvijo ameriškega državnega tajnika Kellogga, da je Amerika mnenja, da mora Kitajska izvesti pogodbe.

Japonska čuti globoko simpatijo (1) s Kitajsko v njenem sedanjem položaju, a je prepričana, da je težko izvesti predlog za revizijo neprimernih pogodb v sedanjem času, ko se pojavljajo povsod proti-tujski nemiri. — se glasi v poslanici. — Ni pametno za Kitajsko poslužiti se malenkostnih taktik, kojih namen je razcepiti sodelovanje sil.

Upamet, da bosta pokazala vaša vlada in narod istega prijateljskega duha kot v času washingtonske konference in tudi to, da si sile prizad-vajo počasi izvesti svoje obljube. Med tem časom pa mora Kitajska izvesti določbe svojih pogodb, uveljaviti mir in red ter zavarovati tujce, da prepreči, da se poveže s svojimi lastnimi rokami.

Japonska je imela isto izkušnje z neprimernimi pogodbami ter je izposlovala njih razveljavljenje. Vsled tega je mnenja, da lahko svetuje Kitajski.

Poslanico je izročil maršalu Tuanu Jošizava, japonski poslanik v Pekingu.

ŠANGHAI, Kitajska, 21. jul. V neki brazilični brzojavki iz Lučova, v provinci Sečuan, se glasi, da so kitajske čete streljale na dve ladji, ki so dospeli v spremetnik angleške bojne ladje "Teal", da spravi inozemce iz Čufu in drugih krajev Sečuan province. Bojna ladja je odgovorila z dvema streloma. Na angleški strani ni bilo nikakih izgub.

WASHINGTON, D. C., 21. jul. Državni departament je danes objavil, da je dne 16. julija predsednik Coolidge podpisal ekskluzivno povelje, ki daje zakladniškemu tajniku naročilo, naj dostavi svetu poverjenikov kitajskega sklada za pospeševanje vzgoje in kulture vsa plačila kitajske bok-

STAVKA PREMOGARJEV PREPREČENA?

V sedanjem sporu antracitnih premogarjev in deladajalcev napovedujejo sklenitev miru. — Sklenjen bo osemnajst mesecev veljavni kontrakt ob sedanjih plačah in uvedli bodo preiskavo glede antracitne industrije. — Pogajanja pa se bodo vršila naprej. — Binkerd proti ugotovitvi podpredsednika Murrya.

Poroča John Leary.

ATLANTIC CITY, N. J., 21. julija. — Posledica antracitnega spora bo osemnajst mesecev veljavni kontrakt z obstoječo mezdno lestvico. Ustavljeno bo javno zastopstvo, ki naj bi preiskalo gotove faze industrije ter poročalo o tem ne ozneje kot dne 1. januarja leta 1927. Tozadavne novice so se razširile na predvečer obnovenja pogajanj.

Dogovor ne bo sklenjen tekom tekočega tedna in najbrž tudi ne tekom prihodnjega. Predno pa bo dosežen se bo pojavil razdor v pogajanjih. Posredovati bodo skušali zvezni uradniki ali pa zastopniki države Pennsylvanije.

Zahteve listov, naj se pospeši pogajanja, ne bodo imele najmanjšega učinka na pogajatelje in isto velja tudi glede ugotovitev nekaterih prijateljev administracije, ki govore o vladni intervenciji. Člani antracitne konference so dosedaj posvetili nekako devetnajst ur posvetovanjem. Številnejše in daljše seje se bodo vršile, a to je tudi vse.

Dosti stvari ovirajo neposreden dogovor. Dosedaj ni bil še noben antracitni mezdni dogovor sklenjen hitro. V rekordih je zapisano, da so bili dogovori, doseženih potom privatnih sklepov z voditelji, zadržani tedne in tedne v namenu, da se "možem doma" dopove, da so njih voditelji storili zanje vse, kar je bilo v njih moči.

Prehitro sklenjeni dogovor bi bil v nevarnosti, da ga majnarji zavrnejo. V sedanjem položaju pa ni nobenega vzroka za domnevo, da že obstaja kak sporazum. Odnosaji med obema nasprotnima si strankama so manj kordijalni kot so bili v prejšnjih letih. Neka napetost, katere ni bilo v prejšnjih dneh, je očitna izkušnemu opazovalcu. Delodajalci so bolj samozavestni, premogarji pa manj.

Niti ena, niti druga stran ni napravila včeraj nobenega koraka. Čas podpredsednika Filipa Murrya je bil posvečen razpravi westvirginijskih razmer in razmišljanju o brzojavki Roberta Binkerd, zastopajočega iztočne železnice.

serse odškodnine, sprejeta do 1. oktobra 1917. Prvo povračilo teh odplačil je bilo avtorizirano potom skupne resolucije maja meseca leta 1908, k ose je vrnilo Kitajski skoro dvajset milijonov dolarjev v vzgojne svrhe.

Kitajski narod ne bo nikdar pozabil "tega izvanrednega dejanja pravičnosti in dobre volje od strani Amerike", — se glasi v nekem ugotovilu, katero je izdal kitajsko poslanstvo.

DENARNA IZPLAČILA V JUGOSLAVLJI, ITALIJI IN ZASEDENEM OZEMLJU.

Danes so naše cene sledeče:

JUGOSLAVIJA:

1000 Din. — \$18.70 2000 Din. — \$37.20 5000 Din. — \$92.50

Pri nakazilih, ki znašajo manj kot 1000 dinarjev računamo posebej 15 centov za poštino in druge stroške.

Razplačila na zadojno pošto in izplačila "Poštni čekovni urad".

ITALIJA IN ZASEDENO OZEMLJE:

200 lir \$ 8.60 500 lir \$20.50

300 lir \$12.60 1000 lir \$40.00

Pri naročilih, ki znašajo manj kot 500 lir računamo posebej po 15 centov za poštino in druge stroške.

Razplačila na zadojno pošto in izplačila ljubljanske kreditne banke v Trstu.

Za polkrajte, ki presegajo PETTISOČ DINARJEV ali pa DVATISOČ LIR dovoljujemo po mogočnosti še poseben popust.

Vrednost Dinarjev in Liram sedaj ni stalna, menja se večkrat in nepredvidljivo; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsakega računa po ceni tistega dne, ko nam pride poslati denar v roko.

POŠILJATVE PO BRZOJAVNEM PISMU IZVRŠUJEMO NAJKAJŠEM ČASU TER RAČUNAMO ZA STROŠKE \$1.-

Denar nam je poslati najbolje po Domestio Postal Money Order ali po New York Bank Draft.

FRANK BAKSER STATE BANK

62 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Telefon: Cortlandt 4687.

GLAS NARODA

(SLOVENE DAILY)

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY,
(A Corporation)

Frank Sakser, president

Louis Benedik, treasurer

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
82 Cortlandt St., Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"

"Voice of the People"

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

Za celo leta velja list za Ameriko	Za New York za celo leto — \$7.00
in Kanado — \$6.00	Za pol leta — \$3.50
Za pol leta — \$3.00	Za nizezmitva za celo leto — \$7.00
Za četrt leta — \$1.50	Za pol leta — \$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno nedelje in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnik.

"GLAS NARODA", 82 Cortlandt Street New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2876.VREDNOST PREMOGARJEVEGA
ŽIVLJENJA

Pri pogajanjih med zastopniki antracitnih premogarjev in delodajalcev, ki se vrše v Atlantic City, posvečajo le premalo pozornosti onim delavskim pogojem in razmeram, vsprico katerih morajo premogarji spravljati premog iz globin zemlje na površino.

Dosti govore in razpravljajo o mezdah, a pri tem popolnoma pozabljajo, da je število človeških žrtev, katere zahteva vsako leto ameriška premogovna industrija, neizmerno večje kot pa v večini evropskih dežel, ki proizvajajo premog.

Pred kratkim smo v nekem članku poročali in tudi dokazali, da povzroča pretežno večino katastrof v ameriških premogovnikih eksplozija premogovega prahu in da gre pri tem za eksplozije, katere je mogoče popolnoma preprečiti z instaliranjem posebnih določenih varnostnih odredb in priprav.

Povzročitelje vsake eksplozije premogovega prahu bi morali vsled tega kazenski zasledovati in kaznovati.

Nobenega dvoma ne more biti, da bomo prišli nekoč tako daleč, ko bodo namreč delavski razredi spoznali svojo moč ter se je znali poslužiti.

Naravnost samoposebi umevno je, da bo vlada, ki bo zastopala interese delavskih mas, — ne pa interesov mrtve lastnine in lastnikov — do skrajnosti zavarovala življenje in zdravje proizvajajočih elementov prebivalstva.

Taka, resnična, delavska vlada, se potem ne bo zadovoljila s tem, da sprejme v zakonodajah postavbe z a varstvo delavcev, temveč bo pazila v prvi vrsti na to, da se jih upošteva in izvaja na najstrožji način.

Do gotove mere so spoznali tudi že unije potrebo izvedbe takih takozvanih socialnih postav, posebno pa unije, kojih člani, United Mine Workers of America, so morali neizmerno trpeti vsled neizvedenja takih varstvenih postav. Vsled tega zapazimo tudi, da je v državah, v katerih se vrši premogarsko industrijo v glavnem pod unijskimi pogoji in pod unijsko kontrolo, število nesreč dosti manjše kot pa v državah, v katerih se obratuje premogovnike na neunijski podlagi.

Perey Tetlow, predsednik okraja Številka 17 United Mine Workers of America, je dokazal, v svojem pismu, katero je poslal pred kratkim guberniju Gore iz West Virginije, da je bilo v državi West Virginije, — zloglasni neunijski premogarski državi, — ubitih več premogarjev po tona proizvedenega premoga kot pa v Illinoisu, Ohiju, Indiani ali Pennsylvaniji.

V dobi desetletja let, od 1912 do 1922 je bilo v državi West Virginije, — v razmerju s proizvedenim premogom, — ubitih dvakrat toliko premogarjev kot pa v Illinoisu.

V teh desetih letih je bilo ubitih v neunijskih premogovnikih West Virginije 1546 premogarjev, v unijskih rovih iste države in v isti dobi pa le eno in štirideset. Če zasledujemo celo stvar do dna, najdemo, da ni v neunijskih premogovnikih nikogar, ki bi se brigal za varnost rogov; da ni nikogar, ki bi imel toliko poguma, da bi zahteval izvedbo postav, — vsled česar je dobiček in le dobiček podjetnikov izključno merodajna postava v deželi.

V unijskih premogovnikih pa opazimo vsaj neke vrste kontrolo. Tam najdemo odsek, ki ima dolžnost inšpekcij od časa do časa. Tam tudi ni vsemogočni dolar absolutni vladar. Življenje in zdravje premogarjev se upošteva, čeprav še davno ne v takim obsegu kot bi se moralo.

Program levega krila organiziranih premogarjev si prizadeva opozorjati unijske premogarje na to stran njih boja proti podjetniškemu razredu, proti izkoriščevalcem.

Skrajni čas bi bil, da bi se tudi Lewis in njegovi tovariši v lepem Atlantic City domislili teh najbednejših med bednimi, ki morajo pogosto žrtvovati na oltarju kapitala ne le svojo delavno silo, temveč tudi svoje življenje in zdravje ter prepustiti milosti ali nemilosti velekapitalističnih izkoriščevalcev svoje žene in otroke.

Varstvo življenja in zdravja premogarjev je vsaj prav tako velike važnosti kot pa par centov doklade k plači.

Boj proti izkoriščanju se mora vršiti na celi fronti in ne le na posameznih točkah.

Dopisi.

Na parniku "Paris", udeležencem, kot: Mrs. Jeraj, R.

Pozdrav Slovenem in Slovenkam širom Amerike, posebno v Chicagu, odkoder sem odpotoval dne 27. junija. Hvala prijateljem in prijateljicam, ki so se udeležili mojega poslovnega banketa, posebno se zahvaljujem Mary Koir in Mrs. Selinger, ki sta mi priredili banket ter vsem drugim udeležencem, kot: Mrs. Jeraj, R. J. Rebec, M. M. Kržan, F. Jurec, Tonce in Mike J. Kastelic, J. Volanc; posebna hvala Mr. in Mrs. Mladic, mojemu zaupniku, kakor tudi J. Zvezdic, J. Vidmar, Iskreni hvala vsem ostalim, katerih imen se ne spominjam. Hvala tudi društvu Zvon, ker je bilo navzočih mnogo njegovih članov.

Kar se tiče mojega potovanja, gre še dosti srečno. Dne 28. junija jutraj sem jo primahal v New York, do tverde Fr. Sakser. Tam sem našel tedaj samo oskrbnika, ki je ravno kar prinesel kangle "kofeta". Vprašal me je, sem li Hrvat ali Slovenec. Predstavil sem se mu za Slovenca, nakar mi je odvrnil, naj počakam, ker še ni aradnikov, uradnikov in uradnikov, da je pa v tretjem nadstropju že Peter Zgaga. Vprašal sem ga, če bi bilo mogoče, da ga vidim, nakar mi odvrne: — I. kako pa, saj je tudi on človek! — Podam se torej gor, pa ugledam pred sabo izbornega mladega moža. Podam mu roko ter se predstavim kot A. Spolar iz Chicaga. Takoj sva pričela pogovor o politiki in spoznal sem takoj, da je on res cel fant od fare, zato zdaj ne merem več verjeti našim gospodom iz Chicaga, ki bi ga radi v zlici vode utopili. — Še to in ono, pa: zbogom! Peter, nasvidenje! Nato izpregovorim še par besed s sobratom Terbovecem, urednikom Nove Dobe, končno pa sem se poslovil ter šel iskat svojega prijatelja J. Žitnika, ki me je sprejel kot stanaža znanca in prijatelja, kateremu se tudi zahvaljujem za postrežbo in razkazovanje mesta. S svojo soprogo me je spremljal prav do kabine, in istotako F. Bašković.

Se bi lahko mnogo poročal iz New Yorka, ali parnik se preveč ziblje in pa tudi prohibicija ni na njem nobene, zato mi ni dosti do pisanja. Slovenec ni mnogo na parniku, zato smo složni in prijatelji. Precej ga cukamo, češ: le dajmo ga: saj ni policmanov in ameriške prohibicije! — J. Dršek iz De Pue pravi: — Zdalj ga dajmo, saj smo ga morali cela štiri leta na skrivali. — Zdravi smo vsi, če manjka nam ničesar, zabave dovolj; duhovnike imamo tri in našo vsak dan. Toda kljub temu, da smo pobožni, je vseeno viharo. V nedeljo dne 5. julija so se zbrali vsi trije razredi na krovu. Mislil sem, da bo koncert, pa sem se zmotil. Namesto koncerta je bila velika masa.

Kar se je začelo morje spet puntati, moram končati. Pozdravljam še enkrat vse prijatelje in prijateljice v Chicagu, posebno pa pozdravljam svoje ljube otroke. Andrew Spolar.

Iz Jugoslavije.

Gradnja higijenske visoke šole.

Priprave za gradnjo projektirane higijenske visoke šole v Zagrebu so v toliko napredovale, da se že 1. avgusta položi temeljni kamen. Poslojke, ki so bile v bližini epidemiošolskega zavoda, se zgradi na stroške Rockefellerjeve ustanove. Da dobi Jugoslavija ta zavod, je v prvi vrsti zasluha dr. Andreja Štamparja, pomočnika ministra za narodno zdravje.

Čudež v Dubrovniku.

Sarajevski listi poročajo iz Dubrovnika: 17. junij je bil neobičajno vroč, pravi poletni dan. Po kosilu so bile vse ulice prazne, šele ob 3. je postalo nekoliko živahnije. Delavci so odšli na posel, trgovine so se priče odpirati, po cestah so se zbirale skupine učencev, ki so živahno razpravljali o šolskih zadevah.

Okoli 4. je četvero otrok odšlo v cerkev Male Braće. Otroci so pobožno pristopili k oltarju Matere Božja. Nenadoma je pobožno tišino prekinil preplašen krik enega izmed otrok: "Jo, glejte, Gospa premika oči. Prestrašeni otroci so pogledali na kip Bogorodice in opazili, da Mati Božja zares premika oči, jih zapira in zopet odpira. Otroci so pohitili iz cerkve, z bliskovito naglono se je po mestu razširil glas o čudežu v cerkvi Male Braće. Ulice so nagloma oživele. Narod je prihitel iz hiš, delavci so zapustili delo in vse je odhitelo v cerkev, da vidi nenavaden prizor.

Masa naroda se je zbrala okoli oltarja in nestrpno upirala svoje poglede v kip Bogorodice. V cerkvi je zavalovalo. Čuli so se čudeži: — "Glejte, Gospa odpira oči ..."

Joliet, Ill.

Naš veliki pesnik Prešeren je nekoč zapel približno takole: — Kdor pevec peti kaj ne ve, on vreme hvali al' toži. —

Jaz sicer nisem pevec, zato si tudi ne lastim pravice, da bi vreme hvalil ali tožil, mislim pa, da smem govoriti resnico vsaj deloma, in zato vam povem, da je bila ta dopis sestavljen med bliskom in gromom, kakor je nekoč Mojzes sestavljal deset zapovedi na Sinajski gori.

Nadajem moram omeniti, da so naše delavske razmere zelo podobne današnjemu vremenu: — kdor je še tako srečen, da sploh najde milost v očeh bosa ali superintendenta, mora biti srečen in zadovoljen, ako samo nekoliko grmi in se bliska; zelo rado se namreč zgodi, da tudi treščer ter dočimera požene z dela, kajti na njegovo mesto jih gotovo čaka najmanj deset drugih.

Mi pa smo svede stare korenine ter se za take malenkosti ne menimo veliko. Med tednom trpimo, nedeljo pa smatramo za naš dan, ko nas vsi "bosi" lahko pišejo v uho. Tako smo se tudi nameni, da bomo imeli imenitno zabavo dne 26. julija, ko bo naš pevski zbor — odsek Podpornega društva Planinski raj, priredil piknik na griču nad našo prijazen vasjo Rockdale.

Kogar zanima neprislusna zabava, naj ne pozabi udeležiti se imenovanega piknika. Prostor je lahko najti: z avtomobilom po vrhu griča, predno cesta zavije v dolino proti rockdalski cerkvi, in potem na desno do prostora zabavišča, s karo pa do konca, kamor vozi, in potem približno eno miljo peš v rib. Kdor ima le količjak dober nos, bo prav lahko našel prostor, kajti dober nos bo toliko, da bodo gotovo dišale vsaj eno miljo daleč.

Zatorej ne pozabite na gisto: — Dne 25. julija vsi na piknik pevskega kluba Planinski raj v Rockdale!

Stari naročnik.

P. S. Ako bi kdo imel kurje ali kake drugače oči, ki bi mu delale štetosti pri hoji, bo zanj pripravljen pri kari avtomobil, ki ga bo zapeljal na prostor piknika. Torej kar brez skrbi!

Peter Zgaga

PISMO IZ RIMA.

ki ga je baje pisal clevelandski Toni Revci Cigarci v Cleveland, Ohio.

Carissima mija Cigareca:

Ne smeš zameriti, da te tako pozdravljam toda vedeti moraš, da sem komaj deset dni v Rimu, pa se je čisto spraha prišla. Ošija, to smo gadjje, kaj ne? Ke nova, ke nova? Vse zdravo, kaj? Pri časopisu me jako pečešajo, kaj ne? Tudi meni je dolgčas — longotempo — kar ne vidim več svojega imena natiskanega. Bomo pa pozneje popravili. Una edicijone si je vnaprej zafrimam, da bo v nji samo o meni, da bo v nji natameno opisano, kako smo romali v Rim in kako smo priromali nazaj.

Koverta — porti ga djavalo — je vedno krog mene in me vedno naganja za solde. Mame je že dosti košarilo — granta moneta, ošija — in če bomo še par kojih poti obiskali, bodo morali poslati čudodelniki kako ekstra epidemijo nad Cleveland, da bomo zopet — no, kome se diži — da bomo zopet erajti.

Tako ti povem, Cigare mija, da cigare niso nič kaj ekstra tukaj na Laškem. Mačkaroni so pa dobri, ošija, in vino je tako, da bi še bolj nemarno zijal, kot zijáš, če bi ga pil.

Koverta me goni nazaj, češ, da bo v Clevelandu in v Chicagu vs skupaj propadlo, da bo šlo vse — in malora — če se takoj ne odpravimo.

Jaz mu pa pravim: "Va in malora ti s svojo šporko kito vred, zakaj si me pa spraviš na morje? Zakaj si me spraviš na vabor, kjer sem naredil toliko grde kozlari, ošija, da so morali vsi moji sopotniki nosove tiskati."

On mi ne zameri dosti. Njegova koža je trda kot je trda koža muškarina.

Naši romarji se dobro počutijo, pijejo, spe in jedo.

Naše romarice so se pa pretanale, ko so mislile, da bodo kaj opravile tukaj. Vse bo dosti košalo, kljub temu se mi pa zdí, da dve ali tri ne bodo šle prazne nazaj.

Hoja v Rim le nekaterim pomaga. La roba vekija je pa la roba disgracejoza tako tukaj kot v Clevelandu.

Kaj ne, da ga dobro lomim polasko, mío caro Michaelo Cigarilo? No, jaz ga sploh lomim, naj bo tukaj ali tam, bodisi v besedi, bodisi v dejanju, ošija!

Meni se v Rimu čez vse najbolj dopade moj hotelski kobar Malatesta Forlampo, ki je neprestano za menoj in me neprestano vprašuje: Volete kvesto, volete kvesto? Jaz mu je vselej odbrudam: "Si, si".

Toliko sem že popil in pojedel, da se res bojim, da mi bo zmanjkalo denarja. No, v tem slučaju, bomo pa pri Jednoti kaj skomandirali za pokritje stroškov, saj vendar trpim za mili slovenski narod in za božjo čast, ošija di biguli.

Navsezadnje pa še največje novico, katero moraš, Cigarella amabile, natisniti z velikimi črkami v naše glasilo.

Za deset dni hodimo pred Vatikan čakati papeža, da nas sprejme v avdienco. In danes se nam je končno izpolnila vroča želja. Le malo, malo je manjkalo, komaj za las je falilo, pa bi ga bili videli, dio!

Naše potovanje torej ni bilo brez uspeha, malo je manjkalo, pa bi videli papeža.

Na vratih našega hotela smo imeli zapisano v slovenskem jeziku "Glavni Stan Čikaških OO. Frančiškanov".

Rečem ti pa, da niso laške strele videle ničesar drugega na vratih kot samo tisti nesrečni "OO" ter so hodile k nam odrajatav svojo prebavljeno makaronsko kulturo.

Nak, tisto pa ne, ošija, da bi nas imeli za take, kot smo!

Tanti baci di tuo amico

Tonino Sporeo, Piagamorto.

Raznoterosti

Mednarodni kongres za radiologijo

je bil odprt dne 1. julija v Londonu. Udeležilo se ga je okoli 60 izvedencev iz raznih krajev sveta; dve tretini tvorijo zdravniki, ostalo fiziki.

Kongres je otvoril vojvoda Connaught.

Stoletnica železnice.

V proslavo stoletnice obstoja železnice pridejo v kratkem železničarji iz 32 držav, ki se mu de sedaj povodom mednarodne železniške konferencie v Londonu, v Darlington, kjer je na 32 km dolgi progi med Stockholmom in Darlingtonom leta 1825 George Stephenson spravi v obrat prvi železniški vlak, ki je imel stroj in 34 osebnih in tovornih vozov.

Gledališče zgorelo.

V Stockholmu je izbruhnil požar v gledališču Svenska, zajel vse dele poslopja in se razširil tako naglo, da ni bilo več misliti na rešitev. Govori se, da je bil ogenj podložen.

Berlin šteje 4 milijone prebivalcev.

Pred par dnevi izvršeno ljudsko štetje kaže, da ima Berlin 3.922.750 prebivalcev. K temu bi treba prišteti še one, ki niso bili ta čas navzoči na svojih domovih v Berlinu, in tako se lahko reče, da šteje Berlin danes prebivalstva 4 milijone.

Najobčutljivejša tehnika na svetu.

Mondelajev, sin slavnega ruskoga učenjaka, sedaj laborant v petrogradski glavni zbornici za tehnico in mere, sestavlja precizno tehnično lastne konstrukcije, ki imajo biti najtočnejša tehnika celoga sveta. Določiti ima teže teles celo na eno milijardino grama, s čimer se omogoči reševanje raznih vprašanj iz stroke o teoriji privlačnosti. Ta tehnika se ima uporabiti tudi pri preiskovanju Einsteinove teorije.

Eksplozija v filmski tvornici.

V tvornici filmov Sam & Co. v Britzu pri Berlinu se je pripetila velika eksplozija, ki se je razvila v velik požar.

Komaj je dospela požarna branila na lice mesta, se je pripetila druga, še hušja eksplozija, ki je takoj povzročila požar v vski tvornici. Požarna hramba je takoj šla na delo, vendar ni mogla mnogo rešiti. Skladišča in vse pisarne podjetja so večinoma zgorle. Škoda je velikanska.

Ni se znan, koliko ljudi je pri eksploziji in požaru ponesrečilo. Zadnje vesti govore o desetih mrtvih, osmih hudo in desetih lahko ranjenih.

Rudniška nesreča.

Te dni se je v rudniku "Concordia" v Hindenburgu v Gor. Steziji vdrl rov na daljavo kakih 100 metrov. Dva delavca sta bila ubita, eden pa je bil hudo ranjen.

Mednarodni katoliški kongres

je bil odprt na Dunaj. Na kongres so prišli delegati Avstrije, Nemčije, Čehoslovaške, Madžarske, Poljske, Jugoslavije in Švice.

Strahovita eksplozija v Rusiji.

V Plozku se je pripetila strahovita eksplozija. Ena največjih ruskih tvornic streljiva je zletela v zrak. Eksploziralo je nad 250 ton dinamita. Eksplozija je bila tako močna, da se je vse mesto streslo kakor ob močnem potresu. Stvarna škoda je zelo velika. Podrobnosti še manjkajo, zato se tudi še ne ve, koliko je žrtev.

Neznani kupec gradu Franginsa.

Grad Frangins pri Nyonu v Švici, kjer je svojčas rezidirala prince Jerome Napoleon in v katerem je kasneje stanoval zadnji avstrijski cesar Karel, je p rišel te dni na boben in bi se imel prodati na javni dražbi na zahtevo neke švicarske banke. V zadnjem trenutku je zahtevala banka, naj se dražba odgodi, ker se je našel kupec za grad, ki pa ne bi bil imenovan.

Nova mednarodna konferenca.

Rinski listi poročajo, da se bo vršila meseca septembra v Bruslju mednarodna konferenca o političnem položaju v Evropi. Za to konferenco se zanimata tudi Amerika.

Komunistični puč v državi Čile.

"Corriere della Sera" poroča, da je vojaštvo zadušilo s krvjo komunistični puč čilskih delavcev. Mongol delavcev je uvertih. Komunisti so namreč zasedli nitrarna polja in proglasili sovjet. Pomoči je ušlo vojaštvo, obkrožilo ravanteljsko poslopje in prisililo voditelje k predaji vsega orožja, municije, konj in prevoznih sredstev. Vodja komunističnega gibanja je bil ubit. Vlada je proglasila preki sod, nastala komunistična lista in prepovedala vsako komunistično propagando.

Delovanje z zadržitev Avstrije z Nemčijo.

Avstrijsko-nemška zveza je imela te dni v Berlinu izredno dobro obiskano načelnstvo sejo, na kateri je predsednik parlamenta Loebke ugotovil, da je moral tamnati avstrijski poslanik dr. Riedl zapustiti svoje mesto, ker je deloval za zblizanje med obema državama. Navzoči dr. Riedl je poudarjal, da je bivši zvezni kancelar dr. Seipel še nedavno izjavil, da je najmanj 90 odst. avstrijskega prebivalstva za združitev z Nemčijo.

Rusija se boji poljskih manevrov.

Moskovsko časopisje se bavi s senzacionalnimi poročili o velikih manevrih poljske vojske, ki se bodo vršili meseca avgusta ob ruski meji. Manevrov se bodo odvijali na dolžini tudi zastopniki čehoslovaške, francoske, angleške, rumunske in baltske armade.

ZASTAVE

SVILENE AMERISKE, SLOVENSKE IN HRVAŠKE REGALICE, PREKORAMNICE, TROBOJNICE, ZNAKE, UNIFORME ITD.

Sigurno 25% ceneje kot drugod.

VICTOR NAVINSEK,

331 GREEVE ST. CONEMAUGH, PA.

II. SKUPNI IZLET

V JUGOSLAVIJO

s parnikom

"Presidente Wilson"

dne 18. avgusta 1925.

V Trstu bo potnike čakal naš uradnik, ki bo skrbel za prtljago in potnike spremil do Ljubljane; vsi potniki III. razreda bodo nastanjeni v kabinah po 2, 4, in 6 skupaj. Cena do Trsta je \$100, z vojnimi davkom; tja in nazaj \$162, in vojni davek.

Za vsa tozadevna pojasnila pišite na:

FRANK SAKSER STATE BANK
82 Cortlandt Street New York, N. Y.

Franc Milčinski:

MUHOBORCI.

(Nadaljevanje.)

Šesto poglavje.

DVA STROKOVNJAKA.

Nemara med najčistiljivejšo svetinje slovenskega naroda spada stara, vsepovsod razširjena, globoko ukoreninjena navada: kadar se snuje kakšna stvar, — vse mogoče ljudi se vpraša in posluša, le strokovnjaka nobenega!

Tako tudi v Muhoboru. Toliko uganibanja, kriki in prahu za sodnijo! Da bi pa tudi le enemu izmed onih, ki so vodili vso zadevo, prišlo na misel in bi se šel posvetovati k Civhi ali k Smerajcu, ki sta na samotnem koncu trga, imenovanem Brinje, imela drug poleg drugega svoji domovanji in sta na daleč okrog slovela kot najzagriženjša pravdarja vsega sodnega okraja — tega pa ne!

In vendar Civha — kak moč je bil Civha! Na sodniji je bil kakor domač! Če ga teden dni ni bilo na pregled, že so ga pogrešali in kadar se je zopet pokazal, gotovo ga je sodnik prijazno vprašal: — O, Civha, ali ste se živi? Sem že mislil, da vas je vzel hudci!

Strokovnjak je bil v kazenskih in v pravnih stvareh.

Zaprta pravzaprav ni bil dosti. Ovaden, da, ovaden je bil neštetokrat, toda znal se je, strokovnjak, izmotati iz zanj postavljene kakor nikoli drugi. Le kakih dvanajstkrat je imel nesrečo in je obsedel: trikrat zaradi zajecev, dvakrat ali trikrat zaradi borovcev, trikrat zaradi jezika, enkrat zaradi lovkega čuvaja in zaradi žandarja — vse vkupe prazne neumnosti, ni vredno, da bi o njih govorili! Enkrat pa zaradi prisige. Tri mesece je dobil zaradi prisige in vsak mesec en post — ta kazen je bila bolj neopredna! Toda dobil jo je po nedolžnem! Resnice res ni govoril pred prižiganimi svečama, tega ne taji — kar je res, je res! Ali prisiga le ni bila kriva, ni bil pravi Bog. Pravi Bog ima na križ glav nagnjeno na desno stran, ta pa jo je imel na levo. Ta torej sploh ni bil živi Bog, upak lvi razbojnik, pred tem pa prisige sploh ni velja — naj je resnična, naj je krivična, neveljavna je! Tako se je bil zagovarjal Civha pri sodbi. Pa kaj, ko sodniki nimajo več prave stare vere — obsodili so ga in Civha je preстал kazni.

To je bilo pred deset leti, tačas, ko se je s sosedom Smerajcem pravdar zaradi meje v zgornji hosti. Tiste pravde je bilo škoda! Že je bil zmagal in sosed Smerajec je kar piskal, toliki so ga zadeli stroški. Pa je oni nesrečni desni razbojnik zasukal stvar ravno narobe!

Toda ena pravda izgubljena, kaj to Civhi! Koliko jih je pa izgubil nasprotnik Smerajec, še enkrat toliko gotovo kakor Civha! Prezgodalj se je širokoustil Smerajec okoli po krmah: — Civha je spoznan za krivoprišečnika, nobena prisiga se mu ne bo več dala, vse pravde bodo zdaj moje! — Civho, strokovnjaka, ni bilo tako lahko ugnati! Izgubil je prisigo, to je res, ali preskrbel si je nadomestek, ki v pravih še več šteje kakor prisiga, preskrbel si je stanovitno pričjo, pastirka Jerneja. Komaj 14 let je bil star, nedolžen kakor angel, nič v sorodu s Civho, ta je odslej v vseh pravih stal Civhi ob strani — vse je videl, vse je čul, na vse se spominjal, na vse je prisegel — pravi biser med pričami! Civha ga je vzel kar za svojega in mu objubil doto, tako je ljubil bistroumnege fantiča. — Smili se mi, — je rekel, — ker je sirota. — Tak možak je bil Civha.

Njegov sosed in sovražnik Smerajec je bil deset let mlajši od njega, toda v tožbah nič manj podkovan, le nekoliko previdnejši. Pravdarstvo mu je tičalo že v krvi. Njegov oče in stari oče sta bila oba strastna pravdarja, noben sosed ni vztrajal poleg njun, vsak je hitel prodati domačijo in ubežati iz neprijetne sosesčine. Civha je bil prvi, ki je vztrajal — česar so se drugi bali, njemu je bilo v slast.

Smerajčevi so bili taki, da so se tožarili tudi med sabo. Mladi, oče sedanega gospodarja, je n. pr. branil stareremu pot skozi vežo, češ: Kamricio ste si izgovorili, pota v njo pa ne! Hodite skozi okno! — Glas o tej pravdi se je daleč naokoli ohranil do današnjega dne in v govorica trdovratno trdi, da je stari izgubil pravdo in res skozi okno moral laziti v svoje stanovanje.

Ohranil se je "zamerki", kako je potem ta za pravico tako vneti sin sam izročal domačijo svojemu nasledniku. Ta zamerki je zanimiva priča razmer in duha pri Smerajčevih. Izgovoril si je izročevalce poleg drugega: — Štibelj je do smrti in pot čez vežo v Štibelje vin in noter, pa tudi po štingah imam pravico hoditi gor in dol in če bi hotel iti za peč, da bom lahko šel. Dve javlani sta moji, kateri si hočem izbrati, in lahko po vrtu hodim in tresem pa se tudi lahko vlečem pod jablano. Pa dve kokoši, pa dam lahko valiti obema pa kokoši imajo pravico in piščeta po vrtu hoditi in čez vežo. In če je treba jest iti, da me pokličejo. ...

O, od Smerajčevih se je dalo kaj naučiti! Mladi Smerajec, kako je bil rahločuten za pravico, namreč za svojo! Ali ni po vsej sili hotel tožiti Civho zaradi čebel, ki se hočejo past na njegovo ajdo? In zelo se je čudil, da za čebele ne velja tožiti tiste postavje, kakor za krave, ki uhajajo u tuje.

Predale je imel polne sodnih spisov, starih, zamazanih, v pregibih preperelih, in novih; ta zbirka je bila rodinski arhiv in ponos vse hiše. Ob dolgih zimskih večerih je Smerajec privlekel kak šop teh spisov na dan, družina je sedela okoli mize ali pri peči, in čital ji je počasi in preudarno, sukal in tehtal je prečudne pravdomanske besede, razlagal jih je in v pravil o preprih, za katere je šlo, in družina, in zlasti naraščaj, dva paglavca, so pazljivo poslušali zgodovino rodu in rodinskih duh se je vzbujal v vseh poslušalcih in kadar so razmere tako nanesle, da je kazalo sosedu pomagati hišo ali porezati cepce, Smerajčevina paglavca ni bilo treba šele ukazovati — storila sta svojo stvar iz lastnega nagiba in sta dobro vedela: Naju ne morejo zapreti, še nimava zadosti let.

Taka možaka sta bila torej Civha in Smerajec in taka dva redka strokovnjaka je Muhobor šel prezirati, ko se je poganjal za sodnijo!

Tisti čas se je pletla med Civho in Smerajcem slučajno ena sama pravda — drugače jih je bilo rado več hkratno — ta pravda je šla zaradi motene posesti. Civha je bil peljal gnoj na njivo in je prazni voz tako obrnil, da je zadnje kolo steklo čez vzare Smerajčeve — hitro ga je šel Smerajec tožiti in danes sta imela dan.

Klicana sta bila na tretjo uro popoldne, odpravila sta se pa po lepi navadi muhoborskih kmetovalcev že zjutraj zdoma: kdo bo delal, ko ima v glavi pravdo, in kdo bo klepal doma sok, zelje in krompir, ko se nudi tak lep izgovor za kosilo v Lučah.

Prvi je šel z doma Civha. Pogledal je proti Smerajčevi hiši, kjer je pri oknu kukal mali Tonček; zamrmral je nekaj in pljunil in jo enakomernega, trdega koraka vsekaj po cesti.

Tonček je zaklical v sobo: — Ata, že gre! — Ata Smerajec je bil že napravljen za pot še hitro je ženi zabical: — Na očeta pazi, da ne bodo šli jaje krast iz gnezda! — in jo je ubrisal za Civho.

Tako sta hodila že odnekad na sodnijo: Smerajec ni zaupal Civhi, da ne bi že pred zapisano uro stopil na sodnijo in bogve s kako zvijačo zasukal pravdo na svojo stran. Civha pa ni zaupal Smerajcu. Ta vzajemna nezaupnost je bila tudi vzrok, zakaj sta v Lučah vsakokrat oba krenila v isto gostilno. Tako je bilo tudi danes.

Pri "Zlatem volku" sta bila že stara znanca in ljuba gosta. Zlasti, kadar sta napajala vsak svoje priče, sta puščala lepe denarce v gostilni. Njuno sovraštvo je bilo

gostilničarju dobro znano, upošteval ga je, pa nikdar ne omenil. — Oče Civha, Bog daj, Bog daj, je hitel pozdravljati, — slaba pot, kaj ne? Imate opravke, nonono, to je lepo, le noter, le noter! Kako pa kaj zdravje, dadada? — in že se je oziral po neizogibnem nasprotniku.

Civha je odzdravil, nezaupljivost pa ga je zadržala v veži, dokler ni začutil za sabo Smerajca. Potem je šel vstopil v sobo in se stisnil v kot.

"Zlati volk" pa je pozdravljaj Smerajca: — Bog daj, Bog daj, oče Smerajec, slaba pot, kaj ne, imate opravke — nononono — zdravi ste, kajpak, dadada. Le noter!

Potisnil ga je prijazno v gostilniško sobo in Smerajec je sedel v drugi kot.

— Malo golaža najprvo, kaj ne, oče Civha? — je nadaljeval "Zlati volk" svojo službo. — Kakor po navadi, nononono, med tem bo pa kaj kosila. Rezi, Rezi! Pa pol literčka vina, kaj ne! Oče Smerajec, kmalu bo kosilo gotovo, ne bo pol ure, pa bo juha mehka, dadada, medtem pa malo golaža, da ne bo želodec dolg čas, kaj ne — že vem kako imate radi — pa pol literčka vina.

Rezika je stregla, "Zlati volk" pa se je vsedel na klop ob steni sredi obh gostov.

— Kaj sem hotel reči, dadada danes je ves Muhobor tukaj, župan in vsi, še brivca imajo s sabo, da in Hedervaryja. Prejle so jo k "Pošti" zavili, nemara bo tam kosilo — to pot jih ni nič blizu k nam, ne vem, zakaj ne. Ali smo se jim kaj zamerili ali kaj! — Bogve, jaz jim ne zavidam sodnije v Muhobor, če jo dobe, pa ne verjamem, da jo dosežejo po tem potu, kakor mislijo. — Pa nemara ste vi tudi prišli z njimi, Smerajec?

— Ne bi vedel, po kaj, — je odgovoril Smerajec, — imam svoje opravke. — Pričela ga je pa stvar zanimati. — Kako ste rekli? Zastran sodnije v Muhoboru? Zastran kakšne sodnije?

— Vi, Civha, ali vi tudi nič ne veste o tem? — se je obrnil "Zlati volk" do drugega gosta, ki je takisto začuden poslušal nejasno novico. — Da se poganjajo župan in njegovi prijatelji za sodnijo v Muhobor, to vam je vendar znano, ne? In ker sodnije že zato ne morejo dobiti tja, ker ne bi imela v Muhoboru dovolj opravila — kaj ne, saj veste, kakšni so ljudje, vsak se ne požene za svojo pravico, kakor bi se moral, no, so se pa župan in drugi gospodje zmenili pa se zdaj tožarijo med seboj, kar tako, kakor v norcih, samo zato, da bi bilo več tožba, dadada, pa mislijo, da nihče ne ve in nihče ne vidi te njihove komedije, pa se jim že krave smejejo, dadada. To se pravi, jaz se jim ne smejem, saj ima vsak človek svojo pamet in vsak človek svoj prav. — Reza, prinesi mi no, prinesi malo mesa v juhi, pa pogled, kaj je s kosilom tukajle za gospoda.

Civha je zaničljivo pljunil pod mizo in rekel: — Takile se bodo pravdali!

Smerajec se je videlo umestno, da tudi razodene svoje mnenje. — Takole v norcih se ne sme pravdati! Kaj pa, če pride na prisigo?

Civho je zbolda ta zadnja beseda in grdo je pogledal. "Zlati volk", velik diplomat, je hitro poropotal z jedilnim orodjem, hrupno se okrepčal s požarkom vina in potem naprij pravil.

(Dalje prihodnjiti.)

Za dobro vdrženje se ne more nič primerjati z dobrim, stari

Pain-Expeller-jem

Pri prvem znamenju prehlada se poslužite tega izbornega domačega pripomočka ter preprečite komplikacije.

35 in 70 centov po lekarnah. Parite na trnovsko znamko Sidero.

F. AD. RICHTER & CO.
Berry & South 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

Mednarodni dolgovi v Angliji.

2. julija je izročil angleški veleposlanik drugo Churchillovo noto glede odplačevanja francoskih medvojnih dolgov Angliji. Istočasno so se izročile podobne note Italiji, Jugoslaviji, Rumuniji, Portugalski in Grčiji.

Naslednja tabela kaže vsote, ki so jih do 31. marca l. 1924. dolgovale posamezne zavezniške države na evropskem kontinentu Veliki Britaniji. Številke so izražene v angleških funtih sterlingih:

Francija	623.279.000
Italija	533.300.000
Jugoslavija (Srbija)	28.481.000
Rumunija	24.778.000
Portugalska	21.544.000
Grčija	23.355.000

Zgodovina teh angleških terjatev je sledeča:

V začetku v Londonu niso bili nasprotni popolni anulaciji vseh medvojnih medzavezniških dolgov. Anglija je pravilno vpoštevala, da so bile vse te vsote izdane za skupno zmago zaveznikov. Eni so bili dali več v denarju, drugi več v krvi vojakov. Toda Zedinjene Države niso marale ničesar slišati o tem naziranjju, temveč so vztrajale kategorično na parvananju medzavezniških dolgov. Da ohrani svoje stalnice svetovne finančne velesile, se je končno Velika Britanija prilagodila američkemu naziranjju. Pred dve leti je sklenil Baldwin pogodbo z washingtonsko vlado, glasom katere bo Anglija odplačevala Ameriki svoje medvojne dolgov v višini 35 milijonov funtov. S tem sporazumom je bil podan precedens. Medzavezniški dolgovi so postali živa stvarnost.

Anglija se je po svoji pogodbi z Ameriko postavila na stalnice, da bo brezpogojno izterjala svoja medvojna posojila Evropi. Balforjeva nota od 1. avgusta l. 1922. se je postavila na stalnice, da morajo zavezniški plačati Angliji, kar leta odračuna Zedinjenim Državam.

7. februarja letošnjega leta je poslal sedanjí angleški finančni minister Winston Churchill svojemu francoskemu kolegi sporočilo, v katerem Anglija izjavlja, da pristaja na anulacijo vseh dolgov, ki presegajo višino angleškega dolga Ameriki. Zavezniški naj vračajo Angliji ono vsoto, ki jo Velika Britanija odplačuje Ameriki. Churchill je predlagal odplačevanje v dveh partijah:

1. zavezniški naj plačujejo stalno anulirano iz svojih sredstev.

2. zavezniški naj odstopijo Angliji del svojih prejemkov, ki jih kot reparacije sprejemajo v znanilu Dawesovega načrta od Nemčije.

Po tem računu bi odpadlo od 14 milijard zlatih mark, ki bi jih morale dolžnice odplačevati Angliji, 7 milijard 700 milijonov na Dawesova plačila, ostalo bi plačalo iz lastnih sredstev. Iz teh slednjih bi morala Francija odračunati približno 3 milijarde zlatih mark.

Najnovejša angleška nota ni izpremenila tega načelnega stališča: Anglija ne zahteva poravnania takoj, pač pa pričakuje od zavezniških vlad, da določijo datum za pogajanja na temelju gornjega naziranjja.

DOMOTOŽJE ZAMORCA

Iz Pariza poročajo: — Konahi, mlad črnce iz rodu Uabes, je pred nekajno tremi meseci zapustil deželo svojih očetov ter se napotil v Pariz, da si poišče tukaj gospodarja. Sin pušave pa se je mogel le s težavo privaditi vlemestum in nekoga dne se je zaprl v svojo sobo. Do takrat se ni niti premaknil od strani gospodarja. V sobi, nahajajoči se v prvem nadstropju, se je zabarikadiriral ter ni pustil nikogar k sebi. Vsaki dan se mu prinesli jed. Prostovoljni jetnik je očitno v velikim tekom zavžil ponudeno mno hrano. Nekoga dne popoldne pa je prišel njegov gospodar, da ga z lepimi besedami napoti, da zapusti svojo ječo, a v zahvalo je dobil stekleno na glavo. Obveščena je bila policija in trije policisti so skušali udreti skozi vrata. V notranjosti pa je divjal črnce ter razbil celo pohištvo. Ko so hoteli umakniti policisti preko dvorišča, jih je pričel Konahi obmetavati s steklenicami. Po nadaljnjem policijskem ojačenju je bilo sklenjeno spustiti v sobo plin, ki povzroča nico na glavo. Obveščena je bila oddelkih sedem strelcov s tem plinom. To je bil za ubogega črncea črnek groze. Misli, da ga zasleduje vrag ter planil skozi okno, a se ni močno poškodoval.

Vihar v hrvatskem Zagorju.

Nad hrvatskim Zagorjem so se nakopičili temni oblaki. Okolo treh popoldne je v Bedekovini delavec Filip Kurek odprl vrata svoje hišice, da pogleda ali se vreme že obrača na boljše. V istem trenutku je udarila v hišico strela, ki je Filipa na mestu ubila, njegovo ženo, ki je stala blizu njega, pa omamila in težko ranila. Sosedom so se posrečilo, da so ženo z umetnim dhanjem spravili zopet k zavesti in je upati, da ostane pri življenju, ako ne nastanejo notranje komplikacije.

Rad bi izvedel kje se nahaja JOE TEVŽ, star 47 let; v Ameriki se nahaja že 20 let. Zadnji njegov naslov je bil: Box 92, Scofield, Utah. Ako ve kdo za njega, naj mi javi, ker mu imam veliko za poročati iz starega kraja. Moj naslov: Rudolf Turk, 902 Indiana Ave., Sheboygan, Wis. Ali pa njegovi ženi: Ani Tevž, Spodnje Kraše, P. Šmartni pri Gorenjem Gradu, Slovenija, Jugoslavija. (3x 22,23,24)

Svetilnik, ki kaže pot zrakoplovcem.

Poštnim letalcem, ki prevažajo ponoči pošto med Chicago in New Yorkom, kažejo pot posebni svetilniki, kakoršnega vidite na sliki.

Pozor rojaki!

V zalogi imamo

SVETO PISMO

(stare in nove zaveze)

Knjiga je krasno trdo vezana ter stane \$3.00.

Slovenic Publishing Company

82 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Zagonetno, toda resnično.

Konec loterije v Louisiani.

V nekem poročilu iz New Orleansa se glasi, da se je zadnjikrat zavrtilo kolo, katero se je rabilo celih pet indvajset let v notorični louisianski loteriji. Zadnja generacija je videla konec louisianske loterije, kajti vlada Združenih Držav je ustavila biznis leta 1903. Dočim je bila v veljavi, je bila največje slično podjetje kar so jih sploh kdaj vprizorili sleparski zakonodajalci.

Ta loterija je prinesla milijone dolarjev onim, ki so jo započeli ter par tisoč dolarjev državi Louisiana. Ustavila je preko noteh par majhnih premoženj par tisočim srečnim majhnim ljudem. Veliko kolo, katero so vrteli južni aristokratje, pa je zdrobilo vsaki mesec v prah na tisoč dobrih mož in žensk ter širilo uničenje po nešteti domovih vseh Združenih Držav.

V zadnji četrtini preteklega stoletja je bila loterija v Louisiani deželna naprava, za katero se je vsakdo zanimal. Vsakdo je igral. Bila je upanje profesionalnega igralca in kvartopirca ter sen ženske, ki se je mučila dan za dnem s pranjem. Majhni uradniki so stavili nizke vsote, njih bosi pa visoke. Seznanji visokih števil so bili razobešeni v salunih, hotelih in brivnicah. Veliki mesečni dobiček je znašal \$60.000 in en tikt je stal pet dolarjev. Tikete se je razdelilo na štiri dele tako, da je lahko igralec zadel \$15.000 za \$1.25 vredni kupon.

Oni, ki so kaj zadeli, so podpirali loterijo in promotorji so vedeli, da je to dober posel za bodočnost loterije. Pomenjalo je namreč več igralcev za prihodnje žrebanje. Tudi več žrtev. Prodaja tiktov je bila obdana z nekeke gloriozno. Glasilo se je da je loterija velika in dobra za naše brate na jugu. Bila je državna naprava, obratovana za Louisiano, da se ji pomaga na noge po opustošenih vojne.

Loterija pa ni bila nič takega, čeprav domneva to še danes na tisoče ljudi. Bila je iznajdba dveh protkanec, ki sta prišla na jug, da izkoriščata bedo demoralizirane in popolnoma razorganizirane dela Zdr. Držav, takoj po zaključku državljanske vojne. Primerna reklama je spravila loterijsko kolo v tek in polnopravno človeške narave je dobavila reko denarja, ki je ohranila to kolo v teku. Varčne gospodinjine so pričele izročati se kolesu sreče in vedno naraščajoča reka je vsesala vase njih prihranke. Delavci so prišli v soboto zvečer domov z loterijskimi kuponi mesto s plačami, z deseticami mesto dolarji. Loterija v Louisiani je predstavljala vrtnice, ki je vsesaval vase ono malo denarja ki ga je bilo v deželi ter

ga izpreminjal v milijone dolarjev za protkane promotorje.

Jug je bil poln romantike in prilik, ko se je vojna končala in preko Mason in Dixon črte je prihajalo s severa na tisoče pustolovec v namenu, da izkoriščajo ljudi, ki so še vedno trpeli vsled vojne. "Sure Thing" ljudje so našli povsem novo polje za svoje stare trike, odvnetiki dvomljive vrste so našli bogato polje dvomljive praktike v deželi, kjer je bilo izvajanje postav slabo in kjer niso bili dobri ljudje preveč natančni. V New Orleans so prihajali taki ljudje in med temi sta bila tudi dva moža iz New Yorka, Charlie Howard in Johnny Morris.

Seznanila sta se z uplivnimi osebam v mestu in Morris je pričel misliti na loterijo. Čital je, da delajo Italija, Nemčija, Rusija, Mehika in južnoameriške republike lep denar s sličnimi podjetji. Njegova ideja je bila, da uvede Louisiana tako napravo, vsled katere bi dobila Louisiana nekaj na leto, Howard in Morris pa pretežni del.

Trebalo je več mesecev, da se je spravilo načrt v tek. Stvorila sta milijonsko kompanijo ter dala grafitenjem v zakonodajni delnice, ki so bile pozneje vredne cela premoženja. Howard in Morris pa sta seveda obdržala večino delnice zase. Dvajset let pozneje je Howard prodal svoje delnice po \$1250 ter se umaknil s številnimi milijoni.

Loterija pa je postala nevarnost za celo deželo in pozvalo se je kongres naj napravi konec loteriji. Leta 1903, ko je ugasnil čarter, se je premahal vrteti kolo sreče.

Smrtni skok iz bolnice.

V dubrovniški bolnici se je že dalj časa zdravil 63-letni seljak Mato Ogresta. Bolzen se je obračala vedno na slabše, vsled česar je sklenil, da gre prostovoljno v smrt. Ko so sobolniki zvečer zapali, je Ogresta natihoma odprl okno ter iz drugega nadstropja skočil na ulico, kjer je s polomljenimi udi obležal mrtve.

Novo Veselje za Izčrpane. — Izmučené, Nervozne Ljudi.

Nuga-Tone je učinkovita in hitra. Nuga-Tone povrne življenje in moč izčrpanim živcem in mišicam. Napravi rdečo kri, močne in umirjene živce in na čudovit način poveča njih moč vzdržljivosti. Daje blažen smutek, dober tek, fino prebavo, reden stol, mnogo navdušenja in ambicije. Če se dobro ne počutite, je vaša dolžnost, da jo poskusite. Vas nič ne stane, ako vam ne stori dobro. Je prijetna za vžigati in počutiti se boste boljši takoj. Če vam je še ni predpisal vaš zdravnik, potem pojdite takoj v lekarno in kupite Nuga-Tone. Ne sprejmite nadomestil. Vajavajte ja par dni in če se ne počutite boljši in če ne gledate vam bo povrnil vaš denar. Izdelovatelj Nuga-Tone zahteva od vseh lekarnarjev, da jamčejo za leto in po vrhu denar, če niste zadovoljni. Priporočena, jamčena in na prodaj v vseh lekarnah. — Adv't.

V vseh slučajih—

najsibo za pošiljanje denarja v dinarjih, dolarjih ali lirah;

najsibo za izplačanje denarja, katerega hočete iz domovine sem dobiti;

najsibo za vloge na 'Special Interest Account' kjer je Vaš denar varno naložen in prinaša 4% obresti;

najsibo za potovanje v stari kraj in povratek v Ameriko, je najbolje za Vas, ako se obrnete na poznani in zanesljivi zavod, kateri Vas bo vsikdar točno in zanesljivo poslužil:

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

NAJSTAREJŠA JUGOSLOVANSKA POTNIŠKA POSLOVNICA V AMERIKI

